

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quaecumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Sermo Tertius Habitus A Nestorio Velut In Arianos Et Macedonianos, reipsa
adversus catholicos verae naturarum vnionis in Christo defensores,
interprete Mario Mercatore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

ἀν ἐδότητε τὴν θεότητα τῶν πτω. Οσακίς ἀν ἐ-
δότητε τὸ ἄρτον τῶν. βλέπετε καὶ τὸ σῶμα τῶν
αὐτῶν τὸ διὰ τοῦτο ὅτι ὁ σῶμα τῶν ἀν-
ἐδότητε τὸ ἄρτον τῶν, οὐδὲν ὅτι ὁ σῶμα ἀν-
τυπον. ἰδὼμεν οὖν πῶς ὁ ἴδιος. Οσακίς ἀν
ἐδότητε τὸ ἄρτον τῶν, καὶ τὸ πῦλον τῶν π-
νητε, τὸ ἴδιον τὸ κρεῖν καταρξέτε. ἀκροῦν
ἔστω πῶς ἐφείσθης φανερώτερον, ἀλλοῦ οὐ ἐλθῆ-
πῆς ὅτι ὁ ἐρχόμενος; ὁ ἴδιος τὸ ἰδὼν τὸ ἀν-
ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ νεφέλων τὸ οὐρανοῦ μὲν δόξης
πολλῆς. καὶ τὸ δὴ μείζον, καὶ τὸ ἀποστόλων ὁ
καρπῶν σαφέστερον τὸ ἐρχόμενος δίκηνσι, καὶ
κρεῖν καὶ ἰδὼν τῶν ὁ ἴδιος εἰς ὃν ἐξε-
κέντησθαι. πῶς αὖν ὅτι ὁ κεντήσθης; ἢ πλῆθος.
πλῆθος ὅτι σῶματος, οὐ θεότητος ὅτι.

manducabitis divinitatem hanc, sed quo-
tiescumque manducabitis panem hunc. Vide
de corpore dominico illi propositum esse :
Quotiescumque manducabitis panem hunc,
cujus est ipsum corpus antitypum. Videamus
ergo cujus mors. Quotiescumque
manducabitis panem hunc, & calicem hunc
bibetis, mortem Domini annuntiabitis. Au-
di in sequentibus apertius, donec veniat.
Quis autem veniet? Videbunt filium ho-
minis venientem in nubibus caeli cum gloria
multa. Et quod majus est, ante Aposto-
los Propheta manifestius venientem ostendit,
& clamat de Judæis dicens: Videbunt in quem
compunxerunt. Quid igitur illud compunctum est?
Latus. Latus vero non est Dei, sed hominis.

f. Cy-
verius
lum.

Cy-
verius
lum.

Excerpto 10.
Ephes.

Ex lib. 2. ad-
versus Nesto-
rium.

Ἀσύγχυτον πῶς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων
συνάφαι. ὁμοιωσάμεν τὸ ἕνα Θεόν. σὺν ἑαυτῷ
τῇ ἑαυτῶν σὺν ἀφεία. ὅτι πῶς καὶ τῶν Θεῶν συμ-
καρπονοῦμενοι ἀνθρώπων.
Εἶπεν τὸ ἀναρχόντα ὅτι Θεός, καὶ ὁ ἄλλος
ἀνάρχοντα ὅτι δύο καὶ μερῶν. ἐπαγαγε μὲν
τῶν τὸ σὺν ἀφείας ἀξίωμα. ὅτι τὸ δύο ἢ
ἀσύνχυντα κοινῆ, ὅτι τὸ δύο τῶν τὸ ἀξίωμα. τὸ
φύσιν ἀνθρώπων, ὁμοιωσάμεν τὴν τῶν ἀξίως ἐνό-
τητα.

Inconfusam igitur servemus natura-
rum conjunctionem; confiteamur in
homine Deum; colamus divina quadam
conjunctione cum Deo omnipotente
adorandum hominem.

Dic de assumpto, quod Deus sit; ad-
jice de assumpto, quod servi forma; infer
postea conjunctionis dignitatem, quod
communis sit duorum auctoritas, quod
eadem sit duorum dignitas; manentibus
que naturis, confitere unitatem.

SERMO TERTIUS
HABITUS A NESTORIO

VELUT IN ARIANOS ET MACEDONIANOS,

reipso adversus catholicos veræ naturarum unionis in Christo
defensores, interprete Mario Mercatore.

Ex l. 4. ad-
vers. Nestor.

ΠΛΕΙΟΝΑ τῶν εἰς αὐτὸν κατασκυδαζόντες
φύσιν, ἔστω πῶς τὸ ἑαυτῶν ἀποτίμωσιν
φύσιν, ὅτι τὸ ἀνθρώπων αὐτῶν ἀφείας
σῶμα. τὸ γὰρ ἐν τῇ Μαρία, φησὶ, ἰδὼν, ἐν
πῶς αὐτῶν ὅτι ἄγιος. καὶ διχαστικῶς τὸ πῶς
αὐτῶν ἀφείας. Εφαπέρω γὰρ, φησὶ, ἐν
τῶν, ἐδικαίωσιν ἐν πῶς αὐτῶν. ὅτι δαίμονι φο-
βερῶν ἐργασάμενοι. Εγὼ γὰρ, φησὶ, ἐν πῶς
αὐτῶν Θεοῦ ἀκαθάρτου πῶς δαίμονια. ὅτι αὐτῶν
τῶν ἀφείας πῶς αὐτῶν. Τετάρτη γὰρ, φησὶ, ὅτι
πῶς αὐτῶν ἀφείας ὡς ἀφείας, καὶ μεμ-
νησεν ἐπὶ αὐτῶν. ὅτι τὴν ἀφείας αὐτῶν ἰδὼν
αὐτῶν. Επτεταρτῶν γὰρ, φησὶ, τοῖς ἀγίοις
ἀποστόλοις, οἷς ἐξελέξατο ἀφείας πῶς αὐτῶν

AMPLIOREM in Christum inju-
riam excogitantes, Spiritum san-
ctum a divina dissecant natura, qui ejus
humanitatem figuravit in vtero Virgi-
nis: Quod enim, inquit Scriptura, in ca-
natum est, de Spiritu sancto est; qui secun-
dum justitiam, quod figuratum est, re-
formavit: Manifestum enim, inquit, in
carne, justificatum est in spiritu; qui eum
terribilem & formidabilem demonibus
faciebat: Ego enim, inquit, in Spiritu
Dei ejicio demonia, qui ejus carnem tem-
plum est fabricatus: Vidi enim spiritum,
inquit, descendentem tanquam columbam, &
manentem super eum; qui ei in calum ascen-
sionem donavit: Precipiens enim, inquit
Scriptura, Apostolis quos elegit per Spiritum

B ij

Matth. 1. v. 20.

1. Tim. 3. v. 16.

Luc. 11. v. 19.

Joan. 1. v. 31.

Act. 1. v. 31.

sanctum, elevatus in celum est. Hic, inquam, spiritus, qui tam magnam gloriam donavit, esse ab his asseritur Christi servus.

II. Quomodo vero sit servus, qui cum Filio cooperatur & Patre: nam si quis requirat opera Spiritus, ea inveniet nec distantia nec dissimilia operibus Patris & Filii; non quia vna deitas dividatur, sed quia divina scriptura ea, quae sunt vnius virtutis, singulis substantiis disper- tiat, ut Trinitatis similitudo demonstretur: hoc considera, incipiens ab operibus suo tempore factis: *Deus Verbum factum est caro, & habitavit in nobis.* Con- siderare sibi fecit assumptum hominem

Ioan. 1. v. 14.

Ps. 109. v. 1.

Ioan. 16. v. 4.

III.

Ioan. 15. v. 19.

Ioan. 17. v. 17.

Act. 1. v. 4.

IV.

V.

Matt. 1. v. 20.

VI.

ἀγίῳ, ἀνεληφθῆ. Ἦτο δὲ τὸ πλιγκύτιον Χριστῷ χειροσπῆμον δόξαν, Χριστὸς κατα- σκευάσει δούλον.

Γὰρ ἔτι δούλον, φησὶ, τὸ μὲν πατὴρ ἔχει ἔργα ἐργαζόμενον, καὶ ἕτη τις τῶν πνεύμα- τος τῶν ἀγίων, ἀρῆσθαι τῶν πατρὸς καὶ υἱοῦ κατ' οὐδὲν λαπομένας, οὐχ ὡς τὴν μίαν μετρίωδὴν θεότητος, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν γραφῆς τὰ τὴν μίαν ἰσότητος, ἔκαστον μετρίωδὴν ἰσότητων, εἰς ἀποδείξιν ἢ τὴν τετραδὸς ὁμοίως. καὶ μοι σέπει τὸ ἴμοιον ἐκ τῶν ἐργῶν χειρῶν χειροσπῆμον Ο Θεὸς λόγος ἐγγύθι σαφῶς, ἡ ἐσκηνώσων ἐν ἡμῖν. συνεκλήθη ἑαυτῶν τὴν ἀπόδειξιν ἀποδείξιν τῆς οὐκ ἐκείνου. Εἶπε γὰρ ὁ κύριος τὸ κύριον μου, καὶ τὸ ἐκείνου μου. τὸ ἀπόδειξιν τῆς πνεύ- ματος κατελθόν συνεκλήθη δόξαν. Ὁπῶν γὰρ τὸ πνεύμα τὸ ἀποδείξιν ἐλθῆ, ἐκείνο ἐμὲ δόξαν.

Βούλη ἔστι ἀπὸ πάντων αὐτοῖς τὴν τετρα- δὸς ἐνέργειαν; ἐπέκεινται ὁ υἱὸς ἐν τῇ σύμμε- τρῶν οὐκ ἐκείνου βασιλικῶν. διέπλησεν ἐν τῇ ἰσότητι τὸ πνεύμα. τοῖς ἀποστόλοις ὁ υἱὸς ἐπέλε- ξασθαι. Εγὼ γὰρ, φησὶν, ὑμᾶς ἐπέλεξαμί. ὁ πατὴρ ἠγάπησεν. Πάτερ γὰρ, φησὶν, ἀγάπησεν αὐτοῖς ἐν τῇ ἀγάπῃ σου. τὸ πνεύμα κατεκλήθη σέπει.

Ὁμοῦ ἢ καὶ θεότητος μετρίως τὸ Θεὸν λόγον λαποδοῦν νεώτερον. ἔπει τὴν ἀπὸ τῆς μετρίως Μα- ρίας ἐργαζόμεναι δούλον, καὶ μητέρα χειροκλή- τῆς ἀποδείξιν τῆς θεοῦ ἐπιπέσει θεότητι, μᾶλλον ἢ ὅτι μητέρα ἢ Χριστὸν τὸν χειροσπῆμον ἐλάσιν. Εἰ γὰρ οὐκ ἀποδείξιν φύσις, ἀλλὰ Θεὸς ὁ λό- γος ἐμὲ, ὁ πᾶν ἐκείνου, ἡ τεκνοῦσα τὴν τετρίωδον οὐκ ἐκείνου. πᾶς γὰρ εἶπεν τῆς μητὸς τῆς φύσεως τῆς αὐτῆς ἀλλοτρίως; Εἰ δὲ μητὸς πᾶν αὐτῶν ὀνο- μάσειτο, ἀποδείξιν τὸν τετρίωδον, οὐ θεότης πα- τὸς γὰρ ἴδον μητὸς ὁμοῦσια τῆς τετι.

Ἡ οὖν οὐκ ἔστι μητὸς ὁμοῦσια ἑαυτῆς μὴ ἴδιον. τεκνοῦσα. ἢ μητὸς πᾶν αὐτῶν χειροκλή τῆς αὐτῆς κατ' ὅτιαν ἐγγίθησιν ὁμοῦσια.

Excerpto 16. Epist.

Epist.

Epist.

Epist.

Ex l. 1. ad- vers. Nestor.

Ex l. i. ad-
vers. Nestor.

Επιδοὺν γὰρ αὐτὸς ἐπὶ μέσῃ ἐκκλησίᾳ βεβή-
λοις ἐζήτητο κηρυχθῆναι; αὐτὸς τις ἦν ἄλλαν
ἐπιφάνειαν, καὶ τελῶν μὲν ἐν λαϊκοῖς ἔπι, πλείω δὲ
ἀγαθήματα σωματικὰ ἔδειξε ἐν αὐτῷ ἢ πα-
δοῦσαν, θερμότε, καὶ φιλοφρόνως κεινῆται ζήλω, καὶ
ἔτι ἄλλοις ἐκεκεχάσθη. Αὐτὸν, ἔφη τὸ πρεσβυτέρου
λόγῳ, καὶ δὲ ἄλλοις ἑσπεύσαντο ἡγήσασθαι, δὴλον δὲ,
ὅτι τὸ καὶ ἄλλοι, καὶ ἐκ ζωαρχίας. Ἰουδαίου τινος
ἢ πατρὸς ἑαυτοῦ τὸ δῆμον, ἔφη μὲν πλείων, καὶ
συνεταῖν, ἢ μετεταῖν αὐτὸν ἐπαίνους τετιμηκό-
ταν, ὡς ἄσπετον τε ἔσμεται, καὶ τὸ δογμα-
των ὀρθότητος οὐκ ἠμίσρηκτα, λευκῆς τῶν γε-
μιῶν κατ' αὐτὸν ἦν ἄλλαν, ἀφ' ἧς αὐτὸς,
δοξάζεται μὲν ἄλλοις ἐκείνοις, οὐκ ἔα ἑαυτοῦ δι-
δάσκων ἀπολώλεκεν. Ἐπιφάνειαν δὲ ἢ γλώσσαν
αὐτῷ τε ἢ μὴ ἀγαθὴν πᾶσι αὐτοῖς, ἔμεινεν καὶ
τοῖς ἀλλοῖς παρῆσαν, οἳ τὸν ἀσπετον ἢ πίστεως
ἔδειξον ἡμῶν τετιμημένους, καὶ τὰ ὅσα γέγραμ-
μένον.

Ibidem:

Χαίρω γὰρ τὸ ὑμῶν ἐπιφάνειαν ζήλων,
αὐτὸν ἐπὶ σαφῆς τὸ ἢ λεγόμενον ἀπὸ τῶν τῶ
ἀλλοῖς μαεσίας ὁ ἐλεγεῖς. ἂν γὰρ δύο ἡγήσασθαι,
τότε δύο ἦν ἢ ἡ ἐκκλησία ἓνα οἶδεν ὑπὸν τὸ
δεσπότην Χριστόν.

Ibidem.

Δὲ ἢ ἡμῶν, καὶ γὰρ ἡλθον εἰς ἔννοιαν, καὶ
τὸ καὶ Νίκαιαν συνέθεν μαρτυρῶν ἑσπεύσαν
εἰπεῖν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐγέννηται ἐκ Μαεσίας. ἔφη
γὰρ ὅτι πιστεύομεν εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα πνεύ-
ματος, καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.
πρεσβυτέρου, ὅτι πατὴρ τετελεσμένος, Χρι-
στός, ὁ ἐπὶ μὲν ἡμῶν τὸ δύο φύσεων, οὐκ εἰπὼν,
εἰς ἓνα Θεὸν λόγον, ἀλλ' ἔλαβον τὸ ὄνομα τὸ
σημαῖνον ἀμφοτέρω, ἵνα ὁδοῦν ἑσπεύσαντων
ἀκούσῃς ἡμῶν, μὴ ἐνεῖν, ἵνα τὸ σαρωθῆναι,
καὶ ἀφέντα, μὴ πληρῆ τῆ ἀκοῆς, ὡς ἄσπετος
ἑαυτοῦ παρούσης.

Ex l. i. ad-
vers. Nestor.

Εἶτα πούτις ἐπιφάνειαν. πιστεύομεν εἰς ἓνα
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ ὑπὸν, ἢ μονογενῆ, ἢ
ἐκ πατρὸς ἡγεννημένον, ἢ ὁμοῦσιν τῷ πατρὶ,
τὸ κατελήγοντα ἐκ τοῦ ἑσπεύσαντο δι' ἡμῶν, καὶ
σαρωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου. οὐκ εἶπον,
ὅτι ἡγεννημένον ἐκ πνεύματος ἁγίου. διερμη-
νίσθησαν τὸ τοῖς ἀλλοῖς πατὴρος ἢ δι' ἑαυτοῦ ὅσα ἄλλοι.

inseparabiliter omni tempore sociatus est.
Aliud est autem dicere: Cum illo qui na-
tus est, manet; & aliud, illum, qui cum
nato manet, hunc esse, cui, ut nascere-
tur, mensum opus fuisset curriculo.

(Cum Nestorius in media Ecclesia
profanis vteretur vocum novitatibus,
quibus & Θεοτόκος, & geminam Christi
nativitatem infestabatur, vir quidam
sane probus, qui adhuc inter laicos erat,
sed tamen admirabilem sibi collegerat
eruditionem, ferventi & religioso zelo
permotus, & contentiori voce inclamans:
Ipsum, inquit, ante secula Verbum etiam
secundum subisse generationem, id est, il-
lam secundum carnem, & ex muliere,
Tumultuantibus ad ista populis, & majori
ac saniori parte maximis illum laudibus
attollente, ut pium & sapientem in pri-
mis, & rectorum dogmatum haud ex-
pertem, aliis nihilominus adversus illum
effertis, ipse (Nestorius) se interponit,
moxque illos approbat, quos sua do-
cendo perdiderat: ceterum in eum lin-
guam exacuit, qui ipsius dogmata non
sustinuerat; & in sanctos Patres, qui piam
fidei definitionem nobis constituerant,
atque ait.)

Gaudeo vestrum aspiciens zelum: in-
didem enim perspicue coargui possunt,
quæ ab infelici homine sunt flagitiose
dicta. Nam quorum duæ sunt genera-
tiones, eorum duo sint filii necesse est;
sed Ecclesia unum agnoscit filium ipsum
Dominum Christum.

Nos autem oportet nosse, id quod mo-
do venit in recordationem, concilii
Nicæni, quod nusquam ausum est di-
cere, quia Verbum Deus natum est ex
Virgine Maria, ait enim: *Credimus in
unum Patrem omnipotentem, & in unum
Dominum JESUM CHRISTUM.* Atten-
dite, quia prius cum Patres posuissent,
Christum, quod duarum naturarum
conjunctionem demonstrat, non dixe-
runt, *in unum Deum Verbum*; sed acce-
perunt nomen, quod significaret utrum-
que, ut non subdescendendo, cum au-
dis mortem, nulla novitate turberis, &
cum crucifixum & sepultum, tanquam
divinitate ita patiente, non vulnereris
auditum.

Deinde videamus quid illi subjun-
gunt. *Credimus & in unum Dominum
JESUM CHRISTUM, unigenitum Patri,
qui propter nos descendit, & incarnatus est
de Spiritu sancto.* Non dixerunt, quia
natus est de Spiritu sancto. Vide quem-
admodum interpretentur subdescenden-
do: quia dixerunt hominem factum.
Deum, inquit, dicimus incarna-

10 16.

tum, non mutabilitatem in carnem suscipiente divina natura, sed inhabitacionem, quam gessit in homine, demonstrantes.

Et post aliquanta. Hoc retinete, quoniam pratermittentes dicere: Credimus in Deum Verbum filium ejus unigenitum; dixerunt: Credimus in unum Dominum Jesum Christum, consubstantivum Patri, Deum verum de Deo vero, per quem omnia facta, qui propter nos homines, & nostram salutem descendit, atque incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est. Nusquam dixerunt, natus est. Cur puramus? Ut non duas nativitates introducerent divinitatis.

Et post aliquanta. Sic enim Scriptura dicit: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege.* Hic quidem duas demonstrat naturas. Quod autem tantum circa hominem contigit, narrat. Exige certe a contentioso, quis sub lege sit factus. Verbum Deus? nequaquam.

Quid igitur dicebamus? *Ne timeas accipere Mariam conjugem tuam: quod enim natum est, (sive natum, sive factum dixerimus, sensui nihil nocet) quod enim in ea natum est, ex Spiritu sancto est.* Si dixerimus, quod Deus Verbum natum est in vtero; (est enim aliud simul esse cum nascente, aliud nasci) quod enim, inquit, in ea natum est, ex Spiritu sancto est, hoc est, Spiritus sanctus creavit id, quod est in ea. Videntur igitur Patres, utpote scientes sanctarum scripturarum, quod si eum, qui incarnatus est, natum dixerimus, invenietur Deus Verbum Filius Spiritus sancti, aut duos patres habens. Si vero factum dixerimus, invenietur Deus Verbum creatura Spiritus sancti. Fugientes igitur generationis dictionem dixerunt ita: *Qui descendit propter nostram salutem & incarnatus est.* Quid est, incarnatus? non conversus a divinitate in carnem.

In eo quod dixerunt, incarnatus ex Spiritu sancto, secuti sunt Evangelistam: nam cum Evangelista venisset ad *εναθεσπον*, fugit generationem de Verbo dicere, & dixit incarnationem. Audi: *Et Verbum caro factum est; non dixit: Verbum per carnem factum.* Ubi enim aut Apostoli aut Evangelistae Filii faciunt mentionem, dicunt, *natum ex muliere.* Adverte, quaso, vbi dicunt nomen Filii, id quod natum est, ex muliere, natum dicunt. Ubi vero Verbificiunt mentionem, nemo audet dicere, generationem per humanitatem. Audi beatum Joannem Evangelistam, cum venisset ad Verbum *εναθεσπον* ejus. *δεσποτης. ακουε, ο μακαριος Ιωαννης ο διαγγελιστης ηθαν εις τω λογω, ετ εναθεσ-*

ηνα θε, φων, ετπην ο εναθεσποτης. ε τπω τ ιδιαις φυσικαις αναμεικταις, εις τ αρχα, αλλα τ ενοικησαν τω εις αναθεσπον.

Εξαπερ ελε γαρ, φων, ο θεος τ υιον αυτου ιδιαις ημοιμον εκ ζωαριος, ημοιμον ανα νομον. ελετω μενωη με τω δυο φυσικ. ο συμβωρον τω θε τ αναθεσποτης, λεγα, επει απατησων τ φιλονικων, ης εημελο ανα νομον ο θεος λογω;

Οσφ αυ ηερονιμ; Μη φοβηθης οσφ ηρωδην Μαριαν τ ζωαριε σν τ γδ εν αυτη ημνην, (εττε δεσφ τ ενος, εττε δεσφ τ δυο, ετ νομα π εδεν λυμνηται, τ γδ εν αυτη τελην, εκ πνθματος εστιν αρχη. εδν εττωμεν, οπ ο θεος λογω εημνην εν τη αρχη. αλλο γαρ τ στωηται ε ημνωδωα, ετ αλλο τ ημνωδωα. τ γδ εν αυτη ημνην, εκ πνθματος εστιν αρχη, τωπεσι, τ πνθμα τ αρχον εκ ποτε τ εν αυτη. ειδον αυ οι πατρες, ως επτημονες ηθ ηιον ζωαριον, οπ εαν εττι τ αρχωηνητα ημνω πτω ημνηνητα, διεσκοεται η υιος πνθματος ο θεος λογω, η δυο πατερες εχων, η δι ενος διρεθηστω ο θεος λογω κτομα τ πνθματος αν φθροντες ηω τ ημνηστας λεξιν εηκασ, τ κτωηνητα δι ημας πω αναθεσποται, κη δεσφ τ ημετερον σωτηρια αρχωηνητα. η εττι, αρχωηνητα, ε βαπειτα απο ηεοτης εις αρχα.

Τω, αρχωηνητα εκ πνθματος αρχη, η κολουηστω ε διαγγελιστ. ε γδ ο διαγγελιστης ηθαν εις τω εναθεσπον, εφωη ημνησιν ετπην εττι τω λογω, κη τεηικε αρχωσιν. ποδ; ακωσιν. Κα ο λογω αρχ εηνελο. εση εττεν. Ο λογω δεσφ αρχος εημνην. οσπ με γδ μνημνωδωσιν η οι σωπεσολοι, η οι διαγγελισται ε υιοδ, πησασιν, οπ εημνην εκ ζωαριος. περ ετοχε ε λερωμνωα, πεθακαλω, οσπ με λεγωσι ο ονομα τ υιοδ, ε οπ εημνην εκ ζωαριος, ηησασιν ο εημνην, οσπ η μνημνωδωσιν τ λογου, εδεις αυτων ετολμησιν ετπην ημνησιν δεσφ τ αναθεσποτης. ακουε, ο μακαριος Ιωαννης ο διαγγελιστης ηθαν εις τω λογω, ετ εναθεσ-

Gal. 4. v. 4.

Matth. 1. v. 10.

Joan. 1. v. 14.

Idiam

Κενημ κ Ερημ.

Ex l. 1. ad v. 1. Νησ.

Ex lib. v. 10.

Tub. Neth.

A. C. Lib. 1.

Lib.

C. 4.

Cal. Lib. can.

Ex lib. 1. 1. 1.

πρην αὐτῷ, ἀκρῶς οἷα φωνῶν· Ὁ λόγος ὅς ἐστι
ἐγγύς, τῆς φύσεως, ἀλλὰ ἕως ἧς, καὶ ἐσκιώσεν
ἐν ἡμῖν, ποῦ τῆς φύσεως, καὶ ἐσκιώσεν ἐν ἡμῖν. Καὶ ἐθεασάμεθα ἃ ἴδεν
αὐτῷ ὁ υἱὸς. ὅτε εἶπεν· Ἐθεασάμεθα ἃ ἴδεν
τῷ λόγῳ.

Ex lib. 5. ad-
versus Nestor.

Επιφάνης δὲ εἰρήκασιν, ὅτι πρὸς ὁμοῦ εἰς
εἷα Θεὸν λόγον, ἐμύηεν ὁ γαίλαος τῆς χάριτος
Ζηζυφῆς φύσεως, ὅμοια δὲ γίνονται κινῶν ὁ, Χριστὸς
Ἰησοῦς, ἵνα καὶ ἃ ἀποθανόντα σημεῖον, ἔτι
μὴ ἀποθάνοντα ὡς εἶπε λέγει, ὁ δὲ ἄνα ἀ-
δελφῶν ἀπέθανε, καὶ τοῦ ἡ ψυχῆ ἀθάνατος ἔστιν,
ἀλλ' ὅτι ὁ ὄνομα εἶπε ὁ σημεῖον ἔτι διὸ
φύσεως, καὶ ὁ σῶμα τὸ ἀποθνήσκον, καὶ ἃ ψυχῆ
τὸ ἀθάνατον, ὅτε ἐλάττω δύνανται ἢ φωνῆ. ἀδελφῶν
ἡ δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ ὁ σῶμα, ἔτι ἢ
ψυχῆ. οὕτω πάλιν καὶ ὁ μέγας ἐκείνος ἄλλος ἔφη
αὐτῷ Χριστῷ.

Tribuitur
Nestorio.

SERMO TERTIUS A NESTORIO HABITUS.] Id, ut initio diximus, præter Mariam Mercatorem, testes quinque affirmant.

A Cyrillo.
Lib. cont. c. 9.

Cyrillus. Rursum namque sic scribit, cum adversus Arianos disputationem instituisset. Divinitate certe, quæ major est, ipsum Dei Verbum recentius esse nungantur: at vero hi beata Maria ipsum posterius efficiunt, & matrem temporalem ipsi deitati officii temporum præponunt. Et alibi: Deus Verbum factum est caro, & habitavit in nobis. Secum considerare fecit Patrem assumptam humanitatem, &c. Et postea: Hic autem bonus vir Deum Verbum Deo Patri consubstantialia, perinde ac signoraret, ipsum factum hominem, non abiciendo quod Deus est, sed potius assumendo, quod non erat, audeat extenuare. Nam cum sancto Spiritui, ut dictum est, patrocinetur. Filium afficit injuria, ubi adversus Arianos sectatores ita dicit: Majorem in ipsum struentes injuriam, & Spiritum a divina natura separantes, qui humanitatem ejus formavit, &c.

Lib. 4. c. 1.

Cap. 3.

Cassiano.
Lib. 7. de In-
carnat. c. 17.

Cassianus. At ergo in alia disputatione, imo in alia blasphemiam sua: Spiritum a divina natura separant, qui humanitatem ejus creavit. Ait enim, quia quod ex Maria natum est, de Spiritu sancto est, & cætera ad hæc vsque verba: Hunc denique, qui tantam gloriam Christo donavit.

Eusebio Docti-
læi.
1. part. conc.
Ephes. c. 13.

Eusebius in obtestatione. Nestorius ait: Divinitati, quæ tempora condidit, matrem temporalem assignant. Rursum Paulus: Maria Verbum suscepit, neque est antiquior Verbo. Nestorius ait: Qui fieri queat, ut Maria ex se genuerit antiquiorem se? Paulus ait: Maria edidit hominem nobis similem. Nestorius dicit: Qui ex Virgine natus est, homo est. Paulus ait: Atqui per omnia nobis præstantior est, nam de Spiritu sancto est, divinitusque editus promissis, & juxta Scripturam, gratia illi data est. Nestorius ait: Vidi Spiritum descendentem quasi columbam, & manentem super illum, necnon ascensionis vim illi impertientem; quandoquidem præcipiens Apostolis quos elegerat, per Spiritum sanctum assumptus est. Hic igitur ille

Audi quid dicat: Verbum caro factum est; hoc est, assumpsit carnem; & habitavit in nobis; hoc est, nostram induit naturam. Et vidimus gloriam ipsius Filii; non dixit: Vidimus generationem Verbi.

Et post aliquanta. Quoniam vero si dixissent: Credimus in unum Deum Verbum; futurum erat, ut mors divinæ naturæ tribueretur: ideo nomen accipiunt commune, nempe *Iesus Christus*, ut & mortuum illum significarent, & illum non mortuum. Itaque perinde ac si quis dicat, ille homo est mortuus, quamvis anima sit immortalis; tamen quia nomen dixit, quod significat duas naturas, & corpus quod moritur, & animam immortalem, ideo nihil est periculi in ea voce: utrumque enim vocatur homo, & corpus, & anima. Ita igitur etiam magnus ille chorus de Christo dixit.

est qui hanc tantam gloriam Christo impertitus est.

Petrus primicerius notariorum. Quomodo sit servus, inquit, qui cum Filio cooperatur & Patre? Et si quis requirat opera Spiritus, inveniet ea non distantia operibus Patris & Filii, & cætera, ad hæc vsque verba: Quando enim venerit Spiritus veritatis, ipse me clarificabit.

Petro primicerio notariorum.
Act. 1. conc.
Ephes.

Auctor conflictus Arnobii cum Serapione. Item in alia predicatione, cujus initium est: Saepe mecum fluctus vitæ versans, & terrestrium rerum multiplicem mutabilitatem, sparsaque per vitam insidias cogitans, hæsitans exclamavi: Quis poterit liberari? Et post paululum ait: Spiritum a divina separant natura, qui humanitatem ejus creavit. Quod enim ex Maria natum est, de Spiritu sancto est, &c.

Ambrosio juniore.

Cum aperte constet, sermonem hunc esse Nestorii, quaesierit forte quispiam, quo tempore habitus sit. Ante profecto quam Nestorius primam epistolam daret ad Celestinum Papam cum ea enim missus est Romam, & inde ad Cassianum, qui decepsit, quæ antea retulimus; imo ante propositam obtestationem ab Eusebio, siquidem ipse ex eo probavit Nestorii cum Samosateno consensionem; multo potiori jure ante scriptos a Cyrillo contradictionum libros, excerptasque Alexandria, & Romam allatas per Possidonium diaconum Nestorii blasphemias; ista enim duo post epistolam præfatam propositamque obtestationem acta sunt.

Quo tempore habitus.

Cum igitur Nestorius primas Celestino literas dederit ann. 429. sub autumnum, cumque obtestatio proposita videatur ante dictam a Proclo panegyricam orationem ann. 429. mense Martio, die 25. necesse est ut hic primum ann. 429. sub finem Decembris statim secutus sit, atque ita dictus sit circa initium Januarii.

VELUT IN ARIANOS ET MACEDONIANOS.] Duas fecit Nestorius partes sui tractatus: primam contra Macedonianos, alteram in Arianos; sed ea tamen sive calliditate, sive malitia contra singulos differuit, ut exaggeret ille quidem hæreticorum dogmatum impietatem.

Quas in partes tribuitus.

tem, non eo tamen usque, quin videri possent catholicorum sententiis tolerabiliora. Atque hæc causa, cur Mercator, atque etiam Cyrillus, sermonem habitum dicat, non simpliciter adversus Arianos, sed velut adversus Arianos.

Utriusque partis fragmenta quæ restant, par est credere præ toto admodum exigua esse. Unica enim Macedonianorum blasphemia, qua Spiritum sanctum asserbant CHRISTI seruum, refellitur in prima parte; in altera leviter Ariano- rum causa attingitur.

Prima est con-
tra Macedo-
nianos.

AMPLIOREM IN CHRISTUM, &c.] Refellitur quidem impietas Macedonianorum de Spiritu sancto CHRISTI seruo, sed per alteram non minorem, qua CHRISTUS ipse sancto Spiritu minor dicitur; a quo nempe, & in vtero Virginis formatus sit, & iustitia ornatus, & demonibus terribilis effectus, & in templum divinitatis consecratus, & gloria ascensionis donatus.

Secunda in A-
rianos.

ET ISTI QUIDEM, &c.] Leviter, ut dixi, sed improbe Ariano- rum causam attingit, ut ab iis minus quiddam impium dicat, quam a catholicis defensoribus Incarnationis proferri. Ait enim ab his & illis Verbum deprimi; sed tamen ita, ut ab Arianis subijciatur soli divinitati, qua minor asseratur; a catholicis etiam creatura, qua recentius dicitur.

Argumentum
frequentis Ne-
storianorum.
Serm. 3.

QUIN IMO NEC MATREM CHRISTI, &c.] Admodum placuit argumentum illud Nestorianis, ut nemo fere non usurpaverit: reperitur certe apud Eutherium. *Quidquod, inquit, secundum istos, ne mater quidem fuerit Virgo. Si enim Verbum seipsum fecit carnem, non ex illa carne assumpta prodit. Quomodo enim mater sit, cuius quod natum est, partem nullam in se habet? quomodo partus dicatur inconueniens ille quasi per canalem transitus? non igitur matrem, sed vas faciunt Virginem sanctam.*

De Eusebio
qui fuit Epi-
scopus Dory-
læi.

VIR QUIDAM SANE PROBUS, QUI ADHUC INTER LAICOS ERAT, &c.] Vir ille qui probus dicitur, qui admirabiliter eruditus, qui fidei studio incensus, qui tunc inter laicos adhuc erat, cum Nestorio contradiceret, quique postmodum, quod vox ista, adhuc, significat, in altiore gradum euectus est, alius proculdubio non est ab Eusebio postmodum Dorylæi Episcopo. Quo enim tempore primus omnium Nestorii hæresim deprehendit, non tantum florebat virtutis laude fama- que eruditionis, & studio fidei, sed etiam inter advocatos vrbis regie censebatur.

Atque ex his aperte intelligitur, quam ob causam Eusebius famosam illam suam obtestationem publice Constantinopoli proposuerit, qua Pauli Samosatani Nestorii- que confensio-

nem demonstraret. Cum enim palam hæretico restitisset, ab eoque male habitus esset, tanquam impie locutus, sentiebat interesse suæ famæ, imo & catholicæ fidei, patefacere omnibus, sed præsertim clericis, quam merito id fecisset.

Intelligitur etiam tempus publicæ obtestationis: secuta est enim sermonem Nestorii adversus Arianos, antecessit orationem Procli, atque ita incidit in medium circiter Ianuari- um. Sic enim verum est, quod scripsit Leon- tius, ab Eusebio primum deprehensam, imo & publice reprehensam Nestorii hæresim: nemo enim prius Episcopum regie vrbis, & Im- peratori carum aulus est palam arguere.

Quærat vero aliquis, cur obtestationem, quæ in vulgatis Ephesini concilii codicibus tribuitur clericis Constantinopolitanis, nos Eusebio tam affirmanter, repugnantibus licet omnibus conciliorum editoribus, ad iudicemus. Respondeo id a nobis fieri ratione simul & auctoritate veterum. Nam primum qui obtestationem proponit, vnus quidam est. *Quicumque, ait, schedam hanc accepturi sunt, eos per sacrosanctam Trinitatem adiuro, obtestorque, &c.* Deinde postulat ille chartam communicati Episcopis, presbyteris, diaconis, lectoribus, necnon & laicis quoque Constantinopoli habitantibus ad evidentem hæretici Nestorii confensionem. Hæc autem duo vt convenire possint in clericos Constantinopoli- tanos, apte omnino congruunt vni alicui homi- ni, quineque inter Episcopos censeretur, neque inter presbyteros, aut etiam diaconos, & lecto- res Constantinopoli habitantibus. Accedit apertum Leontii scholastici testimonium: *Proposita est, inquit, vtriusque confutatio, Pauli scilicet & Ne- storii, ex testimonio publice proposito, ut aiunt, ab Eusebio, qui tunc florebat in iudicandi potestate: postea autem presbiter fuit Ecclesia Doryleensium, qui divino zelo, ut testantur, incensus, primus hæresim Nestorii & Euychis deprehendit, & convicit, infinitis periculis pro pietate obiectus. Audi igitur cum quibus & cuiusmodi blasphemias ex Paulo Samosatensi collectis Nestorii blasphemias coniunxit, & vnam vtriusque mentem amentissi- mam esse demonstravit, &c.*

CONCILII NICÆNI, &c.] Apud Con- stantinopolitanos non aliud symbolum erat in v- su, quam Nicænum, cum tamen alio vterentur Antiocheni, eoque non parum diverso. Nestorius, vt Constantinopoli disputabat adver- sus catholicos, attulit Nicænum; Cassianus contra Nestorium Antiochenum adhibuit. Ut autem vtriusque differentia innotescat, visum est operæ pretium alterum alteri opposere.

SYMBOLUM NICÆNUM, QUOD ET CONSTANTINOPOLITANUM.

CREDIMUS in vnum Deum, Patrem omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium creatorem.

Et in vnum Dominum IESUM CHRISTUM, Filium Dei vnigenitum, natum ex Patre, hoc est, ex Patris substantia, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta

SYMBOLUM ANTIO- CHENUM.

CREDO in vnum & solum verum Deum, Patrem omnipotentem, crea- torem omnium visibilium & invisibilium creaturarum.

Et in Dominum nostrum IESUM CHRIS- TUM, Filium ejus vnigenitum, & primo- genitum totius creaturæ, ex eo natum ante omnia sæcula, & non factum, Deum verum ex Deo vero, *ὁμοῦσος* Patri, per quem & sæcula compaginata sunt, & omnia facta.

Qui

Tempus ob-
testationis ab
Eusebio pro-
positæ.

Lib. 1. con-
Nestorianis &
Euychianis.
tom. 4. anti-
quarum le-
ctionum.

De simbolo
Constantino-
politano.

Lib. 6. ser.

sunt, & quæ in cælo, & quæ in terra.

Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est, & passus est, & tertia die resurrexit; ascendit ad cælos, venturus judicare vivos & mortuos.

Qui propter nos venit, & natus est ex Maria virgine, & crucifixus sub Pontio Pilato, & sepultus, & tertia die resurrexit secundum Scripturas, & in cælos ascendit, & iterum veniet judicare vivos & mortuos.

Et in Spiritum sanctum.

Qui autem dicunt: Erat aliquando cum non esset, & priusquam nasceretur, non erat: vel quod ex non existentibus, aut ex alia substantia, vel essentia sit: aut qui Filium Dei mutationi, aut alterationi obnoxium asserunt; hos catholica & apostolica anathematizat Ecclesia.

NON VULNERERIS AUDITU, &c.] Hunc locum acriter exagitat Cassianus. *Quid dicitis? (Nestorium alloquitur) Quid est cur qui ex *κεκοινωνησεν* natus est, Filius Dei non putetur? Si dixerimus, inquit: Credo in Deum, Verbum Filium Dei vnigenitum, ex Patre natum, & vnigenitum Patri, qui descendit & sepultus est; non statim auditus ipse accipit plagam. Fidem ergo salutis nostræ, sacramentum ipse ecclesiastica tu auditus tui atque aurium plagam putas. Et quomodo quondam cum ad baptismum curreris, sanis hæc sacramenta auribus audiebas? Quomodo cum te magistrî Ecclesiarum docerent, aures tuæ non vulnerate sunt? Sine vlla tunc certe plaga, duplici oris atque aurium fungebarris officio, cum & audita ab aliis diceres, & ipse te*

dicentem distor audires. Vbi erant tunc hæc aurium tuarum vulnera? Vbi hæc auditus tui plaga? Plaga ergo auditus tui, & vulnus aurium tuarum est Deus natus, & Deus passus. Et vbi illud tuum est, Paule Apostole: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stulticiam: ipsis autem Judæis vocatis & Græcis Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam? Vulnerabantur ergo illorum aures ad prædicationem, ac passionem Dei, sicut nunc vulnerantur tuæ. Plagam esse hoc auditus sui putabant, sicut tui putas. Et hinc erat, quod ad nomen Dei ac Domini IESU CHRISTI, prædicante Christum Deum Apostolo, claudabant illi capitis sui aures, sicut tu claudis animi.

EPISTOLA MARIÏ MERCATORIS

DE DISCRIMINE INTER HÆRESIM NESTORII,
ET DOGMATA PAULI SAMOSATENI,
Ebionis, Photini, atque Marcelli.

Marius Mercator, seruus Christi, lectori conseruo salutem.

SAMOSATENI Pauli atque Nestorii, est ista, non minus impia, quam vana doctrina. Nestorius circa Verbum Dei, non quidem vt Paulus sentit, qui non substantivum, sed prolatitium potentie Dei efficax Verbum esse definit: non confitetur tamen idem Nestorius de Verbo substantivo, ipsum Filium Dei naturaliter esse; sed dicit, argute quidem, quia non expresse, ab æternitate Filium non esse, sed Verbum tantum, quod in substantia Patris manens, Deus sit consubstantialis*, quem Græci *ὁμοουσιον* dicunt; Filium vero illum esse & dici debere asserit, qui ex Maria sit natus.

illi quidem Deo & Dei Verbo, quæ maiestatis sunt; huic vero alteri, quæ humanæ infirmitatis sunt, deputans: propter individuum autem, atque inseparabilem connexionem dignum fuisse habitum nuncupatione Filii Dei, quippe qui hoc ipsum pro meritis, & ex adoptione habeat, non ex natura.

Verum cum ei a catholicis obijcitur, cur per hunc sensum duos Christos & duos Filios sentiat, pro se ipse ita respondet; *Ego, inquit, vnum Christum definio, qui a christmate vnctus sit dicendus; vnum hunc ipsum esse Filium Dei, quia, vt superius dictum est, indivisibili societate Deo Verbo conjunctus est; nonnunquam propter hanc ipsam inseparabilem conjunctionem, vel con-*

* consubstantivus

II.

III.

C